

Vastaanottaja

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

115/03.04.04.04.09/2025

Valittaja

XXXXX

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto

- Pirkanmaan hyvinvointialue vaatii ensisijaisesti, että hallinto-oikeus jättää valituksen tutkimatta.
- Pirkanmaan hyvinvointialue vaatii toissijaisesti, että valitus hylätään.

Valitus

Valituksessa pyydetään, että päätös päivätoiminnan lopettamisesta perutaan. Lisäksi valituksessa vaaditaan, että päätöstä ikäihmisten päivätoiminnan muuttamisesta etäpäivätoiminnaksi ei panna täytäntöön vaan päivätoiminta toteutetaan jatkossakin palveluna, joka edistää sosiaalista kanssakäymistä.

Valituksessa todetaan muun muassa, että järjestämistavan muutoksella rikotaan ikääntyvän väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain 13 pykälää, sosiaalihuoltolain 19 pykälää sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 4 pykälää.

Valituksessa todetaan myös, että valittaja ei ole kansalaisena pystynyt saamaan selkoa, kuka tai mikä toimielin on tehnyt hänen palveluitaan heikentävän päätöksen.

Perustelut valituksen tutkimatta jättämiselle

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan aluevaltuusto hyväksyy hyvinvointialuekonsernin talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. (HS 56 §) Aluehallitus päättää talousarvion täytäntöönpanosta hyväksymällä talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelman. Aluehallitus voi siirtää käyttösuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaa alaisilleen viranhaltijoille. (HS 57 §)

Talousarviossa valtuustoon nähden sitovat osat on määritelty talousarvion luvussa 8. Valtuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat muun muassa talousarviokirjan sivuilla 13-16 määritetyt järjestämisen tavoitteet.

Talousarviokirjan käyttötalouso-sassa sivulla 48 kuvataan ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjan toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset. Aluevaltuusto muutti äänestyksen jälkeen ikäihmisten päivätoimintaa

koskevan kirjauksen seuraavaan muotoon: ”Ikäihmisten päivätoimintaa pyritään säästöjen saamiseksi toteuttamaan kustannustehokkaampina lähipalveluina sekä ikäihmisten tarpeita palvelevina, näyttöön pohjautuvina etäpalveluina yhdessä kuntien ja järjestöjen kanssa aktiivisesti keskustellen.” Tämä aluevaltuuston antama ohjaus ei sisälly em. sitoviin tavoitteisiin.

Aluevaltuuston talousarvion hyväksymispäätöksen toimeenpano kuuluu aluehallitukselle ja sen alaisille viranhaltijoille. Toimeenpanossa otetaan huomioon aluevaltuuston päättämät määrärahat ja toimintaa koskeva ohjaus.

Aluevaltuuston talousarviopäätöksen sisältämään ikäihmisten kuntouttavaa päivätoimintaa koskeva kirjaus on periaatteellinen kannanotto, joka ohjaa myöhempää toimeenpanoa (viittaamme myös ratkaisuun KHO 8.4.2014/1190). Linjaus ei kuitenkaan ole aluevaltuustoon nähden sitova tavoite eikä siten valituskelpoinen päätös.

Aluehallitus on 25.3.2024 (§ 96) päättänyt IKI2035-ohjelmaan perustuvan kuntouttavan päivätoiminnan palveluverkkosuunnitelmasta eli määritellyt ne toimipisteet, joissa päivätoimintaa tuotetaan lähitoimintana. Ko. suunnitelmassa ei otettu tarkemmin kantaa päivätoiminnan toteuttamistapoihin. Aluehallituksen päätösvaltaan kuuluu tarvittaessa tarkistaa ko. suunnitelmaa.

Valitus tulee jättää edellä esitetyillä perusteilla tutkimatta.

Perustelut valituksen hylkäämiselle

Mikäli hallinto-oikeus katsoo, että aluevaltuuston päätös 17.12.2024 olisi valituskelpoinen ja tutkisi asian, esitämme seuraavaa:

Sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan tukipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joilla luodaan ja ylläpidetään henkilön kodissa sellaisia olosuhteita, että hän voi suoriutua jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista mahdollisimman itsenäisesti, sekä palveluja, joiden avulla henkilö voi saada hyvinvointia tuottavaa sisältöä elämäänsä.

Tukipalveluina järjestetään henkilön yksilöllisen tarpeen mukaan muun muassa osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää tai tukevaa palvelua.

Tukipalveluja järjestetään henkilölle, joka tarvitsee niitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lisäksi tukipalveluja järjestetään henkilölle, joka tarvitsee niitä erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella.

Lain säännöskohtaisten (19 §) perustelujen (HE 231/2021) mukaan sosiaalisen kanssakäyminen tarkoittaa erilaisia yhteisöllisen toiminnan muotoja kuten päivätoimintaa sekä yhteisiä retkiä ja kulttuuriharrastuksia. Sosiaalinen kanssakäyminen voi vahvistaa siinä mukana olevien henkilöiden osallisuuden tunnetta, mutta osallisuuden edistäminen ja tukeminen tarkoittaa muutakin. Se mahdollistaa esimerkiksi yksittäisen henkilön yhteiskunnallisen osallistumisen. Osallisuuden edistäminen sisältyy sosiaalipalvelujen määritelmään (sosiaalihuoltolain 3 §:n 1 kohta).

Sosiaalihuoltolain 19 § ja säännöskohtaiset perustelut jättävät avoimeksi sen, millä tavalla osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä voidaan edistää.

Aluevaltuuston talousarviopäätös sisältää sen, että kuntouttavaa päivätoimintaa voidaan toteuttaa sekä lähipalveluna että näyttöön perustuvana etäpalveluna. Sosiaalihuoltolain 19 §:n perustelut tukevat sitä kantaa, että osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää

toimintaa voidaan toteuttaa monilla eri muodoilla, myös digitaalisilla ratkaisuilla ja yhteistyössä muiden toimijoiden kuten kuntien kanssa.

Palvelulinjan talousarvioraami vuodelle 2025 vaati merkittäviä sopeuttamistoimia. Yksi sopeuttamistoimenpiteistä on ikäihmisten kuntouttava päivätoiminta, jossa vuoden 2024 kustannuksista (7.7 M€) vuodelle 2025 kohdennettiin määrärahan leikkausta 3.5M€. Jäljelle jäävällä määrärahalla aikaisempaa toimintaa toteutettaisiin kesään 2025 saakka, jonka jälkeen päivätoimintaa asiakkaille tarjottaisiin osana perhehoitoa sekä etäpäivätoimintana. Muuhun sosiaalista kanssakäymistä edistävään toimintaan haettaisiin yhdessä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa uusia, vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Tukipalvelujen myöntäminen perustuu lain mukaisesti asiakaskohtaiseen, yksilölliseen harkintaan. Aluehallitus on [2.12.2024 \(§ 334\)](#) hyväksynyt ikäihmisten kotona asumista tukevien palvelujen myöntämisperusteet. Myöntämisperusteet astuvat voimaan 1.1.2025 alkaen. Myöntämisperusteiden mukaan ”osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävä tai tukeva palvelu myönnetään kuntouttavana päivätoimintana. Palvelu voidaan järjestää päivätoimintayksikössä, etäpäivätoimintana tai perhehoidossa. (--) Asiakkaan palvelutarve arvioidaan puolivuositain.”

[REDACTED]

[REDACTED] Ikäihmisten ja vammaisten palvelulinjan johdon mukaan hyvinvointialue ei ole vielä tiedottanut asiakkaille päivätoiminnan toteutustavan muutoksista.

Edellä kerrotuilla perusteilla aluevaltuuston päätös ei ole lainvastainen ja valitus tulee hylätä.

Toimivalta

Pirkanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 10a §:n mukaan aluehallitus päättää selityksen, vastineen ja lausunnon antamisesta aluevaltuuston päätöstä koskevan valituksen johdosta silloin, kun hallitus yhtyy valtuuston päätökseen.

Sovellettu lainsäädäntö

Laki ikääntyvän väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 13 §
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 4 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 13.1 §
Sosiaalihuoltolaki 3 § 1-kohta, 19 §

Liitteet

1. Aluevaltuuston 17.12.2024 § 135 päätös liitteineen
2. **Hallintosääntö (voimassa 17.12.2024)**

Valmistelijat

Hallintojohtaja Vuokko Ylinen

Hallintojuristi Vilma Kiilunen

Ikäihmisten ja vammaisten palvelujen palvelulinjajohtaja Päivi Tryyki

Ikäihmisten palveluiden toimialueen toimialuejohtaja Mari Ollinpoika

Yhteisten palveluiden toimialueen toimialuejohtaja Tuula Jutila

Hallintopäällikkö Anni Vainionpää